

NYE LØSNINGER. Siden mange øyensynlig bare lytter til lommeboken, trenger vi prismekanismer som hjelper oss til å handle riktig – og til fortsatt å ha god samvittighet når vi ikke gjør det.

Hva koster en liter bensin?

Av Tormod Vaaland Burkey,
dr. philos. i økologi og
populasjonsdynamikk

DEBATT økonomi

Noen av oss følger bensinprisene og kan fortelle deg hvordan de svinger fra dag til dag, og på hvilke bensinstasjoner du til enhver tid kan få bensin til lavest pris. Allikevel er det ingen som kan si hvor mye en liter bensin faktisk koster oss. Det er en rekke kostnader ved forbruk av fossile brennstoff som ikke tas med i prisen til forbruker. Deriblant kan vi regne miljøkostnader, såkalte miljøeksternaliteter, såvel som sosiale kostnader og helsekostnader. Blant miljøeksternalitetene er bl.a. kostnader knyttet til globale klimaendringer forårsaket av utslipp av CO₂. Det er ikke lenger en privatsak å kjøre rundt i en diger firehjulstrekker.

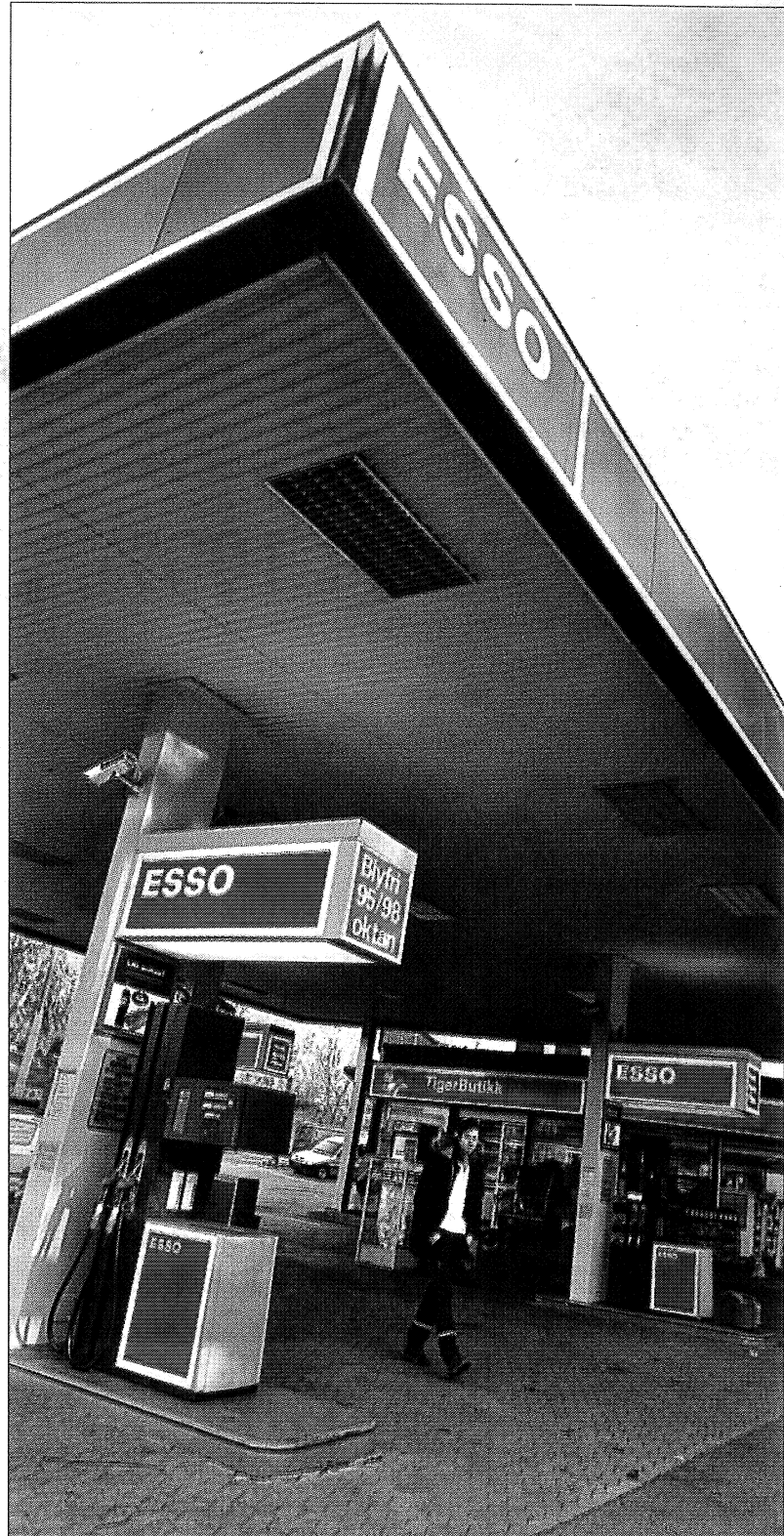
Alle betaler. Det lar seg faktisk gjøre å estimere mange av kostnadene av bensinforbruk og annet forbruk. Det er ikke snakk om pris-kontroll. Det er bare snakk om å vite hvor mye bensinen faktisk koster. Når vi så vet hvor mye det koster oss når noen svir av en liter bensin på vei til jobben, kan vi bestemme hvem som skal betale regningen. Som det er nå, er vi alle med og betaler, enten vi er med i bilen eller ikke. Vi kunne for eksempel legge miljø- og helsekostnadene til pumpeprisen som avgifter. Disse avgiftene burde øremerkes til å bøte på skaden vi gjør som forbrukere.

Carbon offsets. En måte å bøte på skadene ved utslipp av klimagasser på, er å kjøpe såkalte carbon offsets. Man betaler for løsninger som gjør at en gitt mengde CO₂

ikke blir sluppet ut (som ville blitt det uten denne ekstrainvesteringen), eller for å binde en tilsvarende mengde CO₂ som man slipper ut. Markedet for carbon offsets kan hjelpe oss å prise CO₂-utslipp; et velfungerende marked burde også kunne bidra til at totalutslippet reduseres på den mest kostnadseffektive måten. Får man satt et riktig tak på CO₂-utslipp og annen forurensning, kan man bruke markedskreftene for å sette prisene riktig.

Bivirkninger. Enhver situasjon hvor forbruker kan overføre deler av kostnadene til andre, innebærer et subsidium til forbrukeren. Subsidier virker markedsvridende og har mange uheldige bivirkninger. Underprising fører til at vi forbruker mer. Underprisen fossile brennstoff, møter alternative energikilder og kollektive transportmidler urettferdig konkurranse. Riktige priser ville medføre bedre incentivstrukturer og legge grunnlag for en mer bærekraftig utvikling.

Siden mange øyensynlig bare lytter til lommeboken, trenger vi prismekanismer som hjelper folk til å handle riktig – og til fortsatt å ha god samvittighet når de ikke gjør det. Selv de som faktisk bryr seg om natur og miljø, fremtiden, og andre arter, mister jo også gløden for å leve enklere og mer miljøvennlig når så mange ser ut til å leve etter Madame de Pompadours ord til Ludvig XV: «Etter oss kommer syndflo- den».



Underprising av bensin fører til at vi forbruker mer. Riktige priser ville medføre bedre incentivstrukturer og legge grunnlag for en mer bærekraftig utvikling.

ARKIVFOTO: ARASH A. NEJAD

«Som det er nå, er vi alle med og betaler, enten vi er med i bilen eller ikke»

Innrømme feil?

Viken Skog svindler ikke nå miljø